

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Proprietatea și organul oficial al Asoc. instit. financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Inscris sub Nr. 22/1938 la Tribunalul Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1-3

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci, cooperative și întreprinderi Lei 1500—; pt. particulari Lei 800—; pentru funcționarii publici și particulari Lei 500—. În străinătate Lei 2000—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare cm. Lei 20—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Redactor responsabil: **Dr. Mihai Velicu**

S u m a r u l :

*: Noua orientare. — *Brânduş Gheorghe*: Discuțiuni și controverse pe tema organizării exploatărilor comunale. — *Mercator*: Redresarea economică. — *Vancu Eugen*: Așezarea economică postbelică. — Bibliografie: Prof. Lupaș I.: Importanța Sibiului în istoria Românilor. Dr. S. Cioranu: Rolul bănelor românești din Ardeal, în pregătirea Unirii. — *Cronica*: † Brutus Păcurariu. Monetele sovietice din țară.

Noua orientare.

Ca urmare a dezastrelor Axei pe toate fronturile și a neputinței și nevoinței sale de a împlini obligațiunile luate față de țara noastră, ca să ne apere hotarele și independența, Regele nostru Mihai I, împreună cu sfetnicii săi, au găsit cu cale să rupă relațiile cu puterile Axei, și să încheie la 23 August 1944 un armistițiu cu Aliații cari ne-au garantat independența și neamestecul lor în afacerile interne ale țării. Cu aceasta s'a delăturat marea primejdie care amenința însași existența statului și popoului nostru. În alianța cu Axa am sângerat și contribuit peste puterile noastre fizice și economice la înfăptuirea unor planuri cari în cursul timpului s'au dovedit a fi niște concepțiuni nerealizabile, și chiar în cazul că s'ar fi putut realiza, ca menite spre aservirea Europei în folosul unei singure puteri. Proclamația Maiestății Sale Regelui Mihai I a anunțat de asemenea, că Anglia, Statele Unite și Rusia, nu recunosc dictatul dela Viena.

Pentru ducerea la bun sfârșit a noiei politici, M. S. Regele a numit de ministru președinte pe d-l General de Corp de Armată Constantin Sănătescu. Din guvern mai fac parte:

- d-l Iuliu Maniu, național țăranist;
- d-l Constantin I. Brătianu, național liberal;
- d-l Laurențiu Pătrășcanu, comunist;
- d-l Constantin Petrescu, social democrat, în calitate de miniștri secretari de stat;
- d-l G-ral Mihail Racoviță, ministrul apărării naționale;
- d-l Grigore Niculescu-Buzești, ministrul afacerilor străine;
- d-l G-ral Aurel Aldea, ministrul afacerilor interne;
- d-l G-ral Gheorghe Potopeanu, ministrul economiei naționale și a finanțelor;
- d-l G-ral Dr. Nicolae Marinescu, ministrul muncii, sănătății și ocrotirilor sociale;
- d-l Dimitrie Negel, ministrul agriculturii și domeniilor;
- d-l G-ral Dumitru Eftimiu, ministrul comunicațiilor și lucrărilor publice;
- d-l G-ral Ioan Boițeanu, ministrul educației naționale;
- d-l Lucrețiu Pătrășcanu, ministru ad interim la justiție;

d-l G-ral Emil Gheorghiu, subsecretar de stat al aviației;

d-l Vice-amiral Ioan Georgescu, subsecretar de stat al marinei;

d-l G-ral Alexandru Gheorghiu, subsecretar de stat al înzestrării armatei;

d-l G-ral Gheorghe Liteanu și d-l Col. D. Dămăceanu, subsecretari de stat la interne;

Șef al Marelui Stat Major a fost numit d-l G-ral Mihail Gheorghe; Inspector al Jandarmeriei d-l G-ral Anton Constantin, și primar și prefect al Capitalei d-l G-ral Victor Dombrowschi.

Noul guvern a semnat un decret de amnestie în care sunt cuprinse toate infracțiunile și crimele politice săvârșite dela 1 Ianuarie 1918 până la 1 Ianuarie 1934. S'au desființat totdeauna toate lagărele de internare și domiciliile obligatorii.

* * *

Compunerea noului guvern poartă pecetea curentelor noi sociale cari străbat întregul nostru glob. Dictaturile nu s'au dovedit a fi în ritmul evoluțiilor moderne. Chiar și acolo unde ele se mai mențin, au trebuit să se adapteze noilor idei sociale și să încadreze în programul lor baze cât mai largi pentru binele comun. La rândul lor și democrațiile au luat în program înlăturarea dominației prea exclusive a unei clase sociale asupra celorlalte. Binele obștească, înaintea binelui individual este deviza conducătoare. Se observă deci o tendință generală de nivelare a asperităților sociale, ca o condiție esențială pentru o dezvoltare pașnică în viitor.

Ce ne privește pe noi, ne vedem iarăși cu germenii de partide politice. Cunoaștem trecutul partidului național-țărănesc și național-liberal. Primul s'a bazat mai mult pe clasa largă socială a plugărimii, al doilea deținea conducerea în comerț și industrie. Un joc bine echilibrat al acestor două forțe nu poate să strice țării. Ca o notă specială a vremurilor avem în guvern și reprezentanți de ai comunismului și socialismului democrat.

Șefii partidelor politice cum sunt d-nii Maniu și C. Brătianu, vechi cam-

pioni ai politicii, cunosc prea bine latura slabă a sistemului de cârmuire pe bază de partide și bazași pe experiențele trecutului vor căuta de bună seamă să evite erorile din epoca antebelică. Noua orientare trebuie să elimine lupta dintre partide „pentru a veni la putere“ căci, după cum am văzut în trecut, lupta aceasta ne-a dus la dictatură. Principiul înțelegerii dintre partide pare a încorpora și numirea de „bloc democratic“ a noii formațiuni politice.

Țara noastră după lunga epocă de liniște și prosperitate a domniei regelui Carol I. dar mai cu seamă sub domnia regelui Carol II, a cunoscut o succesiune vertiginoasă de partide politice și personalități politice. S'a recunoscut ulterior efectul nociv al acestor schimbări continue și primejdia ce constituia pentru stat lipsa de continuitate al unui program politic bine precizat.

Țara stă în pragul unei noi evoluții și azi nu mai poate fi vorba de lupte politice între partide. Salvarea patriei este azi lozincă conducătoare, și țara privește cu deplină încredere spre bărbății de stat cari au luat pe umerii lor această grea sarcină.

Redresarea economică.

Armistițiul României încheiat la 23 August a. c. cu „Națiunile Unite“ a provocat o schimbare totală nu numai pe frontul militar și politic, ci și pe cel economic. Este de mirat chiar, cum de Germania s'a retras așa de repede dintr'o regiune care până acuma era considerată de o importanță vitală pentru înșasi existența ei. Petrolul și cerealele României erau doară comorile cele mai râvnite de economiștii germani. Numai posesiunea acestor resurse punea pe Hitler în stare de a continua războiul. Petrolul românesc mișca aripile avioanelor și roțile tancurilor germane, iar pâinea și carnea românească da vigoare loviturilor soldaților germani. Și cu toate acestea asistăm la aspectul uluitor de renunțare relativ ușoară la sondele Prahovei și la grâнарul din șesul Dunării. Ne-am fi așteptat la lupte mai înverșunate decât acelea cari au fost. În locul lor am asistat la atacuri viclene de trădare asupra populației civile a capitalei, asupra in-

stiințelor de cultură și asupra palatului regal în care se presupunea prezența M. S. Regelui. Să fi slăbit așa de mult Reichul, încât nu mai dispune decât de astfel de mijloace detestabile?

Între astfel de împrejurări „Noua Europă“ a d-lui Funk și soții, pare a se metamorfoza într'o fantomă care încet-încet se contopește cu ceața ce emană de pe ruinele fumegânde ale spațiilor vitale distruse de bombele Aliților. Se pare că aceste „spații vitale“ se vor reduce tot mai mult, și ar fi un dezastru îngrozitor pentru Germania, dacă pentru o astfel de himeră s'ar fi vărsat atât amar de sânge în toată lumea. În teorie „Noua Europă“ a fost o construcție măiastră care doar numai atâtă defect avea, că era croită în special pentru Germania, cu acel Berlin în mijloc, unde aveau să se concentreze toate bogățiile acestui continent. În cursul războiului, măsurile luate de Germani pentru înlăptuirea acestui plan, au avut ca rezultat acumularea în clearing la Berlin a multor miliarde, cari în zădar așteptau o lichidare ce ar fi fost și în folosul partenerilor de războiu. În special România, a rămas cu o pretensiune de circa 40 miliarde Lei, de încasat „ad calendas graecas“.

În legătură cu cele amintite, se clarifică și devalorizarea valutei noastre, cu toate sforțările făcute de B. N. R. pentru menținerea la paritatea prevăzută de lege a Leului și justificată prin stocul existent de aur și devize forte cari servesc de acoperire. Ori, la ce servesc legea, regulamentele băncii de emisiune, și acoperirea legală, dacă dela Berlin se poruncește că dela o dată încolo, marca germană nu mai valorează 40 Lei ci 50 Lei, apoi nu 50 Lei ci 60 Lei, și așa mai departe. Cu astfel de măsuri arbitrare nu e greu să fixezi un raport permanent și neschimbător, între prețuri și marcă. În această lumină fermitatea mărcii germane nu mai e o minune, ci rezultatul exploatarei unei situații față de care țările producătoare de materii prime, livrabile Germaniei, nu puteau reaga, deoarece nu dispuneau de forța politică necesară. România a fost prima care a cutezat să spulbere vraja această hipnotică și Germania era așa de sigură de ceea ce ținea „ferm în mână“, încât a fost surprinsă de acest eveniment răsunător, față de care forțele ei disponibile erau prea slabe. În noua constelație politică, speranța noastră este, că vom putea recâștiga iarăși independența noastră economică și că finanțele noastre se vor redresa iarăși la acel grad care corespunde situației reale a producției țării.

MERCATOR.

Așezarea economică postbelică.

Războtul e încă în plină desfășurare, însă oamenii de specialitate, în conferințe internaționale și în publicitate, au și început discuțiuni privitoare la o nouă organizație socială și economică postbelică.

Pe primul plan se prezintă problema monetară, care va trebui rezolvată înainte ca statele să înceapă o nouă organizare financiară. În privința aceasta e nevoie de o unitate de măsură internațională pentru valorile monetare. Întrucât cum avem o măsură acceptată de toată lumea — metrul — pentru exprimarea lungimii, chilogramul pentru exprimarea greutății, specialiștii au ajuns la convingerea, că și pentru valorile monetare avem nevoie de o unitate similară. Nume avem deja pentru noua unitate: Economistul White o numește „Unitas“ iar Keynes „Bancor“. „Unitas“ ar fi cam 10 dolari; „Bancor“ urmează a se preciza. Cu numirile acestea stăm ea și cu titlurile unor articole sau nuvele cărora autorul li-a găsit deja numele, dar textul abia e început și nu se știe încă ce sfârșit va avea.

De fapt, problema nu se mărginește numai la găstirea unei unități monetare, ci și la raportul care va exista față de producțiune adecă față de preț. În zadar vom fixa că de exemplu câți dolari sau lire vor face un „Unitas“ sau un „Bancor“, dacă aceste unități vor avea o forță de cumpărare diferită în diferite regiuni sau țări. Divergențele de păreri în această privință nu au putut fi eliminate. În discuțiile survenite, mai interesantă este constatarea, că o singură dată — înaintea primului războtu mondial — a fost o epocă în care stabilitatea monetară și a prețurilor a fost menținută cu succes un timp mai îndelungat de decenți. Dacă este așa, ne punem întrebarea, pentru ce nu s'ar putea reveni la principiile de atunci, și la realizarea unor situații economice și de schimburi internaționale similare? Trebuie să ne întrebăm, cari au fost cauzele prăbușirii echilibrului de atunci, și apoi să fixăm remediile cari ar putea aduce o ameliorare a situației de azi. Nu vom prin aceasta să anticipeăm marilor economiști internaționali, căci nu avem ambiții de aceste, ci vom a face numai unele constatări.

Înainte de primul războtu mondial, lumea era larg deschisă tuturor. În special circulațiunea oamenilor și a bunurilor era foarte ușoară. Schimbul de popoare între Lumea Veche și Lumea Nouă, prin emigrări voluntare, era în plină funcțiune. Restricțiunile erau puține și ușor de suportat. Îmi aduc aminte, când am făcut că-

lătorii din Sibiu la New York, la începutul anului 1912, m'am provăzut ca toată lumea, cu pașaport, pentru buna ordine. Poate că cetitorul nu mi va crede, dacă îi mărturisesc, că eu toate acestea nimeni, dar absolut nimeni, nu mi a cerut vreun act de legitimație pe întreg parcursul distanței enorme dintre Sibiu și New York. Nici în tren, nici la vămă, nici pe vapor. Ba mi-a fost mare mirarea că ajungând la New York, implegatul hotelului nu mi-a pus sub nas niciun fel de foaie de anunțarea la poliție că am sosit și am închiriat o cameră. Puteam să plec de acolo oricând și oriunde, fără ca cineva să se intereseze de numele meu sau de scopul călătoriei mele. Față de această libertate, în schimb, când în anul 1934 m'am mutat de la Medias la Sibiu, mi-au trebuit, afară de carnetul de identitate, dovezi că la Medias am plătit impozitul, dovadă că am anunțat la poliția de acolo schimbarea domiciliului, dovadă de cetățenie etc.

Acest mic exemplu este instructiv și ilustrează toată deosebirea între ce a fost înainte de războiul prim mondial și ce este după acest război. După a. 1918 situația se schimbă. În locul unor concepții largi de economie mondială, se naște între state un separatism meschin și egoist. America își închide granițele pentru emigranți și îi contingentează după state. Cele mai preferate sunt statele anglo-saxone, apoi statele scandinave etc. Noi suntem printre cei din urmă, cu vreo 8000 de emigranți anual, cu toate că în Statele Unite aveam în a. 1912 circa 600.000 emigranți români. Cu contingentarea aceasta s'a dat o gravă lovitură economiei naționale a țărilor nepreferate, cum era Germania și țările din Estul Europei, deoarece aurul ce îl trimiteau emigranții celor de acasă, contribuia în mare măsură la bunăstarea generală. Trimiterile acestea făceau posibilă redresarea multor gospodării, de ex. prin plata datorțiilor ce le aveau la bănci și particulari; apoi prin cumpărarea de pământ, mașini și unelte agricole etc.

O doctrină nouă se lăsa în știința despre economia politică: autarhia. Țările își închisera pe rând granițele față de import, și cântăreau foarte minuțios mișcarea comerțului de import-export, ca nu cumva valoarea mărfurilor importate să întrecă valoarea mărfurilor exportate, ca și cum dela măsura aceasta ar depinde fertilitatea popoarelor. Concomitent cu controlul comerțului extern s'a stabilit și un regim strict al valurilor. A urmat apoi o forțare a producției: țărilor industriale intensificau după cum știm producția agricolă, iar țărilor agricole voiau în orice chip să aibe o industrie.

Remediul crizei actuale ar fi deci — în planul după război, — reîntoarcerea la metodele și situațiile anterioare războiului din 1914/8.

Problema valurilor ar fi dintre cele mai ușor de rezolvat. „Uniunea monetară latină“ care a durat 60 ani (1865—1925) este o dovadă că problema e rezolvabilă.

„Uniunea monetară latină“ se baza pe o convențiune încheiată în 1865 mai întâi numai pe 15 ani. Inițiativa a pornit din Belgia și în curând s'a obținut aderarea Franței, Italiei și Elveției, cărora s'au alăturat mai târziu și alte state. Instituțiunea aceasta s'a dovedit a fi stabilă, și a luat sfârșit numai în urma unei orientări mondiale de tot noi în politica economică, după cum am arătat mai sus, o orientare careia nu a putut rezista nicio structură economică.

Scopul uniunii a fost stabilirea unei unități monetare, adică de a emite monete identice de aur și argint, precum și moneta divizionară de aramă sau nichel, care să aibe același curs pe toată întinderea acelor state. Înțelegerea s'a stabilit în conferința internațională din Paris dela 22 Noiembrie 1865. Conform statutelor putea să adereze o țară stat dacă „va accepta condițiunile și sistemul monetar al „Uniunii, în ceea ce privește aurul și argintul“. Principiile Uniunii au fost: 1) Etalonul dublu este menținut pentru aur întru cât privește piesele de 100, 50, 20 și 10 Lei; iar pentru argint în ce privește piesele de 5 Lei. Ambele categorii trebuie să aibe 900 părți metal fin la 1000 de părți. 2. Raportul între aur și argint s'a fixat la 15½, adică 1 unitate de aur valorează 15½ unități argint. Moneta curentă a fost decretată francul. 3. Monete divizionare au fost bătute de 2 Lei și 1 Leu de argint și 50 bani de aramă. Monetele de argint aveau raportul de 835 părți metal fin la 1000 părți. 4. Baterea monetelor de aur 900:1000 este nelimitată pe când cele de 835:1000 nu se poate bate decât o cantitate proporțională cu populația, adică o valoare corespunzătoare la 6 franci de fiecare locuitor. 5. Baterea pieselor divizionare este rezervată statului. 6. Cetățenii fiecărui stat nu sunt obligați să primească moneda divizionară a celorlalte state semnate, însă guvernele contractante se obligă a le primi la ghișeele fiscului până la suma de 100 Lei de fiecare plată. 7. Fiecare stat s'a obligat a primi dela particulari sau cașterile publice ale celorlalte state moneda divizionară de argint și aramă și de a le preschimba în piese mai mari de aceeași valoare de argint sau aur, cu condiția ca suma prezentată la schimb să nu treacă de 100 Lei.

Fixarea unei anumite cantități de monete cu alături sus amintite, cere ca și producțiunea au-

rulul pentru scopuri monetare să fie reglementat pe același scară ca și repartizarea monetei. Sunt deci necesare convenții internaționale de largă amploare, și un birou statistic central foarte exact condus, pentru ca în anumite intervale scurte de 6—12 luni producția aurului și repartizarea monetei să se adapteze la necesitățile producției materiilor prime și circulației bunurilor.

Partea cea mai dificilă a unei noi așezări economice mondiale o constituie chestia muncitorimii și în nex cu această problema populației în genere.

Aminteam mai sus, că înainte de primul război mondial, o circulație ușoară a populației, între Lumea Veche și Lumea Nouă, rezolva în mod furtiv problema muncitorească, funcționând ca o supapă binefăcătoare pentru nevoile sociale. Noua reglementare a relațiilor sociale pe o scară mondială, ar avea de scop, căutarea unor soluții care să readucă posibilitățile schimbului de populație, poate încă în măsură și mai largă ca înainte de a. 1914. Ar fi deci cazul ca chestia coloniilor atât de mult reclamate de țările suprapopulate, cum ar fi Germania, Italia și Japonia, să primească o soluție pașnică ce nu trebuie să fie prin cedare de teritorii, ci poate fi reglementată și prin o anumită dirijare a emigrației spre unele teritorii prea puțin populate din Africa, Asia și Australia. Reglementarea producției industriale și agricole s'ar face concomitent cu reforma monetară și mișcarea demografică.

Necesitatea de a pune pe baze noi chestia coloniilor și a emigrației, a fost recunoscută și de statele așa numite „mandatate”, care dețin coloniile Germaniei. Coloniile acestea erau în plină dezvoltare în ajunul războiului din a. 1914, și formau un spațiu de scurgere pentru capitalul și populația prisoselnică a Reichului. O redeschidere a granițelor acestor teritorii ar fi un act de înțelegere pentru necesitățile Germaniei care nu ar rămânea jără efect pentru viitoarea așezare pașnică a lumii.

Aceștea colonizatoare a lui Mussolini în Libia, a stârnit admirația lumii întregi, și dacă Italia nu ar fi intrat în apele euceritoare ale Germaniei ei ar fi continuat cu colonizarea, nu peste multă vreme o țară de vaste dimensiuni ar fi dat posibilitate de existență la milioane de oameni.

O altă înfățișare de nivelare demografică ni se prezintă în migrațiile sezoniere. Pe când emigrația în Statele Unite se făcea mai mult în folosul industriei și era urmată în multe cazuri de o așezare definitivă în noua patrie, emi-

grația din Italia în America de Sud, în special în Argentina, era legată de sezonul recoltei, adică a secerșului. Sute de mii de italieni treceau atunci Atlanticul ca muncitori de sezon, și după ce încasau rodul muncii lor, se întorceau în patrie pentru a continua meseria lor obișnuită. În noua ordine mondială mișcarea aceasta a populației nu ar trebui stăngentă ci din contră, înlesnită. Este firesc că noua organizație socială cere multă înțelegere și jertfă din partea celor care au deținut până acuma stăpânirea peste multe avuturi și teritorii din care în cele mai multe cazuri numai puținul trăgeau folos. Lumea întreagă a intrat însă în fermentație și oamenii de stat trebuie să se convingă, că delăturarea egoismelor este una dintre cele mai elementare cerințe pentru o viitoare așezare socială pașnică.

E VANCU.

Discuțiuni și controverse pe tema organizării exploatărilor comunale.

S'a constatat și s'a confirmat în diverse ocazii că legea pentru organizarea exploatărilor comunale a stârnit multe nedumeriri, ca să nu zicem adversități. Chiar pe cale de publicitate s'a afirmat că în orașele mici exploatarea se pot mai bine administra sub formă de servicii comunale. În diverse discuțiuni s'a pretins că același este cazul și la orașele mari. Unde să fie atunci adevărul?

Întrebarea este firească și ea reclamă un răspuns. De sigur răspunsul cel mai bun s'ar da aducând ca argument situația exploatărilor așa cum se prezintă ea la întocmirea legii care nicăieri nu era pe rose. Din contră, tocmai pentru că s'a constatat starea lor înafată s'a venit cu o lege specială de organizare. Dar să nu anticipăm și să analizăm argumentele contrarii.

Se susține în general că prin organizarea exploatărilor personalul s'a înmulțit. În unele locuri afirmația este exactă; în altele însă nu rezistă documentării. Este exactă afirmația pentru exploatarea care funcționează în cadrul administrației comunale formau doar o anexă a altor servicii. Ce fel de anexă formau ele, ne-o putem ușor închipui. Ea era adică lipsită de orice orientare tehnico-financiară. Multe administrații orașenești credeau și se pare că mai cred, că fiind un maestru sau doi pentru reparări și întrețineri, chestiunea este elucidată. Studiul problemelor specifice nu interesau nici

ca orientare tehnică și nici ca documentare financiară. Era destul să se constate că preocuparea există; restul era cu totul secundar. De sigur că în felul acesta adâncul problemelor mocnea și răbufnea subit la anumite perioade pentru ca atunci constatându-se impasul, să se recurgă la soluțiuni de moment, sau cu totul oneroase. Ceea ce trebuia făcut, întreținea puterile financiare ale orașului și nu era altă cale de urmat decât acceptarea oricărei propuneri care rezolva problema. Cam așa s'a ajuns la concesiunile care prin funcționarea lor au generat o stare de lucruri de care factorii conducători s'au simțit obligați să se sesizeze.

Dacă așa s'a rezolvat problema cu personal puțin, argumentul că odată cu organizarea exploatărilor s'ajunseser personalul, cade dela sine. Să trecem peste cazurile când personalul a fost doar încadrat exploatării înseși din acel care lucra în aproximativ același domeniu la Primărie și să admitem a priori că faptul s'a produs. Dacă s'a produs, el se datorește de sigur unei nevoi și nu unei pasiuni. Exploatării sunt în drept, dar mai cu seamă sunt obligate să aibe serviciul propriu de evidența mișcărilor în toate compartimentele activității lor. Între aceste compartimente figurează de sigur stabilirea taxelor, operațiunile care se face pe criterii noi și obiective, deduse din normele consacrate de autoritățile superioare; manipularea fondurilor cu cele două feluri de contabilități; urmărirea încasărilor; repartizarea materialelor și mai presus de toate proiectarea lucrărilor de investiție și întreținere pe bază de programe bine întocmite și orânduite pe perioade de executare în ordinea urgenței și a importanței lor. Nu se poate concepe o atare activitate fără un minim de efectiv în personal care să efectueze și să coordoneze toate aceste operațiuni. De unde rezultă că înmulțirea personalului este numai un mijloc spre a ajunge la scopul important care este: organizarea optimă a exploatării pentru ca ea să corespundă mării și chemării sale. Este o naivitate să se creadă că același volum de lucrări poate fi executat într-o formă cu un efectiv și în altă formă de exploatare cu alt efectiv de oament. Cum în forma și cu efectivul de până acum rezultatele s'au văzut și ele nu sunt de loc surâzătoare, însemnează că în încercarea nouă de organizare este cel puțin prematur să se vorbească de neajunsuri, sau că în orice caz cele două situațiuni nu sunt comparabile.

Odată cu aceasta să nu se piardă din vedere faptul, că la o instituție de utilitate publică cum sunt exploatării comunale, legile cer anumite elemente peste ceea ce exploatării par-

culare sunt obligate să prezinte. Astfel legea pentru apărarea patrimoniului public impune ținerea unui jurnal de șantier pentru orice lucrare, deși mișcarea materialului și a manoperii se înregistrează în fișele magaziei și ale contabilității, documente suficiente în regimul exploatării particulare. Tot aceeași lege reclamă întocmirea de planuri de devize și caiete de sarcini pentru orice lucrare a cărei valoare trece de 50 000 Lei. De asemenea ea prevede sancțiuni pentru cazul când executarea lucrării se face la un cost cu 20% superior devizului etc. etc. Aceste cerințe legale complică mai mult înregistrările și este natural că nu se pot executa fără personalul necesar.

S'ar părea deci că acesta este verdictul: situațiile în care se găsesc și trebuie să lucreze actualmente exploatării comunale nu sunt comparabile cu cele anterioare. Iar dacă aceste situații nu sunt comparabile, nu se poate trage în prealabil o concluzie din punctul de vedere al efectivului de personal. Spre a avea o linie de judecată în această privință, ar fi cazul să se facă comparațiuni cu exploatării particulare asemănătoare; cu regiile mixte, sau cu concesiunile. Dacă din aceste comparațiuni ar eși la iveală faptul că exploatării întrebunțează un personal abuziv de numeros, atunci de sigur că trebuie numădată intervenit. În fond însă nu trebuie scăpat din vedere faptul că schema de personal s'a întocmit după directive generale date de forurile superioare care pot să-și spună cuvântul.

Așa stând lucrurile, discuțiile pe tema personalului nu și au niciun rost. La mijloc poate să fie mai mult o prejudecată. S'a obținut a se privi bugetul în administrația publică prin prisma cifrelor care reprezintă cheltuielile de personal. Cifrele respective spun însă ceva numai în măsura în care se cunoaște sistemul întrebunțat la întocmirea bugetului. Cum la exploatării intră în categoria personalului, pe lângă funcționari și maeștrii și lucrătorii, este natural că cifrele respective raportate la totalul bugetului duc la concluzii cu totul eronate. Este necesar deci un spirit adânc de discernământ spre a scoate la iveală realitatea. Defectul care rezultă din interpretarea cifrelor țese mai cu seamă în evidență la salubritate. În acest sector cheltuielile de personal predomină deoarece serviciul se execută de obicei prin muncă manuală. Prin urmare raportând în actuala schemă de întocmire a bugetului cifra salariilor personalului la cifra lui totală, se poate ajunge la o concluzie tocmai inversă decât cea adevărată. Într'adevăr personal

mult de execuție adecvată lucrătorii, însemnează preocupări bogate, muncă intensă și cuprinzătoare, deci programe și intenții de realizare. Din contră, personal puțin însemnează activitate redusă și posibilități mediocre de realizare. Că acesta este adevărul, se confirmă din același defect de întocmire a bugetului care reclamă ca până și pentru lucrările de investiție, plata lucrătorilor să se aloce sub articol bugetar aparte. Iată de ce o simplă examinare a personalului prin prisma cifrelor bugetare nu duce absolut la nicio concluzie justă.

Dar la mijloc mai este încă ceva. Prin organizarea exploatărilor comunale s'a introdus o ordine mai severă și în urmărirea contribuțiilor. Până acum urmărirea aceasta se făcea în cadrul general al veniturilor orașenești și nu se punea accentul pe diferitele categorii în parte. Ba mai mult, contribuabilii plăteau cam după libera voință, fără să țină seamă de corelația cu timpul și scadența contribuțiilor. Astfel se plătea din o taxă de 1000 Lei o fracțiune de 100—200 la jumătatea anului, o altă fracțiune de 200—300 la sfârșitul anului, iar restul se reporta și cu timpul se pierdea prin rostogolirea anuală a cifrelor. Prin organizarea exploatărilor această situație nu se mai poate tolera, contribuția este urmărită și încaștată la scadență și în raport cu timpul, iar întârzierile se sancționează. Este aceasta o măsură necorectă? Nu, căci dreptatea cere să se urmeze aceeași procedură valabilă pentru toți. Ba mai mult, ea nici nu este văzută rău în alte domenii. Găzduirea metan de ex. prezintă factura și pretinde plata, electricitatea la fel (la Sibiu) și lucrurile nu par deloc anormale. Totuși acest fapt nu-l acceptat sau în orice caz e privit cu nedumerire la încasarea taxelor de apă sau canal. Care să fie cauza e greu de înțeles. Lucrul se explică totuși prin psihologia bine sedimentată că tot ce-l dela oraș, poate aștepta. În fond oricine exploatează un serviciu este în drept să și încaseze serviciul prestat la timp și cu socoteală, căci nu se poate ști cât ar putea dura un serviciu neplătit.

Menținându-ne la aceste două obiective care se fac exploatărilor comunale credem că ele pornesc numai dintr-o judecare greșită a lucrurilor. Este în orice caz absurd să și închipuie cineva că un serviciu care costă bani, l-ar putea exploata cineva fără plată sau încasând câte ceva așa printre plăcături.

Mai mult decât oricare altele, serviciile prestate au trebuit să fie organizate. Credem deci că abia acum pornesc pe o cale optimă de func-

ționare, când li s'a separat patrimoniul și gestiunea de administrația propriu zisă. Dar se mai susține că în unele orașe ele ar fi deficiente. Acest fenomen poate să fie real.

(Urmare și sfârșit în numărul viitor).

Bibliografie.

Prof. Ioan Lupăș: Importanța Sibiului în istoria Românilor. Broșura de care ne ocupăm, cuprinde în câteva pagini o scurtă retrovizuire a istoriei orașului Sibiu din punct de vedere românesc, și în legătură cu aceasta și unele date interesante privitoare la cultura populației românești din această regiune. Dintre popoarele latine, cel românesc este acela a cărui dezvoltare o putem urmări mai greu în mod retrospectiv, deoarece documentele scrise privind existența lui în aceste părți devin tot mai rare, cu cât ne adâncim în veacurile Evului Mediu.

Punctul de plecare a d-lui Profesor I. Lupăș este diploma privilegiată a regelui ungar Andrei al II-lea din a. 1224 pe seama „oaspeților teutoni”, un document de dată certă în care se amintește despre Românii din această regiune. Aflăm apoi că Sibiul a fost leagănul unuia din familiile ilustre românești de pe vremuri, cari cu timpul s'au contopit cu familiile nobile ungurești, pierind astfel pentru Români, ca multe alte familii boierești a căror nume a strălucit apoi în istoria dușmanilor noștri. Astfel a fost familia lui Nicolae Olahul (adecă Dalahul), vestit umanist și nepot de văr al regelui Matia Corvinul, originar tot din sângele nostru.

Sașii prin diploma amintită au fost privilegiați ce privește comerțul cu Țara Românească, deși atunci, ca și azi, nu erau conștii de faptul că bunăstarea și existența lor atâta durează cât durează și Țara Românească, după cum le scria Sibiienilor pe vremuri voevodul Alexandru al II-lea (Aldea).

Pătrunderea Românilor în cetatea Sibiului era în secolul al XIII-lea imposibilă, deși aveau darurile comune cu Sașii, mai cu seamă în exploatarea comună a pădurilor din vecinătate. Astfel primele indicii de cultură românească le găsim numai în satele românești din apropiere, ca Rășinari și Săliște.

Reforma religioasă a lui Martin Luther a avut efecte și asupra culturii românești. Propaganda religioasă a înființat tipărirea primei cărți românești în a. 1544, a unui *catehism românesc*,

teșit din țiparnița lui Philippus Pictor (Maler) din Sibiu.

Broșura se mai ocupă de episcopia ortodoxă înființată în acest oraș și de mișcarea economică inițiată de Visarion Roman prin înființarea Băncii „Albina“.

* * *

Prof. Dr. Sabin Ciorănu: „Rolul băncilor românești din Ardeal, în pregătirea Unirii“.

Broșura de 54 pagini (Ed. „Dacia Tratată“ Suc. Brașov) a d-lui profesor Dr. Sabin Ciorănu, ne dă o succintă retrovizuire a dezvoltării băncilor românești din Transilvania și a importanței lor nu numai economice, ci și culturale. Doritorii de a studia mai cu de-amănuntul acest domeniu, se pot călăuzi de indicațiunile date, pentru a cerceta mai de aproape sursele care l-au servit și d-lui profesor de bază la compunerea conferinței sale ținută la Camera de Comerț din Brașov, în ziua de 23 Ianuarie 1944, pentru comemorarea a 25 ani împliniți, data unirea Ardealului cu Patria Mamă, conferință reprodusă în această broșură. Părțile românești este atașată și una mai scurtă în limba franceză, binevenită pentru străinii care ar dori să afle cuprinsul elaboratului.

Broșura la lucrurile dela începutul vieții bancare din Transilvania care începe binecunoscut înaintea epocii românești, în anul de revoluție economică, socială și politică din 1848. Mișcarea pornită de Sași, pe baza cooperativelor sistem Schulze-Danitzsch, a găsit continuare la Români, de către binecunoscutul îndrumător D. Roman. Autorul trece în revistă momentele principale ale dezvoltării noastre bancare indicând în mod special înființarea băncilor mai de seamă și citând din mulți autori aprecieri și comentare interesante, nu numai în privință economică ci și culturală, punând un deosebit accent pe acestea din urmă. Recomandăm broșura tuturor acelor care doresc a avea o orientare ușoară și temeinică a mișcării economice din Transilvania.

Acolo unde domnește inconștiență pândește moartea.

Evitați pe tot timpul războiului plimbările pe străzile centrale și ferțiți-vă de aglomerație.

CRONICA

† **Brutus Păcurariu.** În zilele trecute a avut loc la Timișoara în cimitirul din Elisabetin, înmormântarea fostului director la „Industria Lânei“, Brutus Păcurariu. Decedatul care a ocupat ani de-a rândul postul de secretar al Camerei de Comerț din Arad, era o figură marcantă a vieții economice și sociale dela frontiera de Vest a țării.

Legăturile sale cu clasa industrială și comercială din raza de acțiune a funcțiunii sale, l-au indicat anume pentru postul de director la „Industria Lânei“, societate care în urma evenimentelor căpătase o deosebită importanță pentru confecționarea de articole civile dar în special militare, contribuind astfel efectiv la apărarea țării.

În calitate de secretar al Camerei de Comerț din Arad, s'a interesat de aproape de soarta industriașilor și comercianților români, ușurându-le pe cât era posibil, lupta cu elementele străine. Acțiunea de romanizare a întreprinderilor a găsit în el un sprijin desinteresat și gata de a da îndrumările și sfaturile ce i se cereau în această materie nouă de activitate economică.

Decedatul a fost mult timp un colaborator prețuit al Revistei Economice, și articolele sale pline de lumină și curaj, cari mergeau din o excesivă considerare pentru postul cel ocupat, sub pseudonimul de „Spectator“, și „Verax“ erau citite cu mult interes în cercurile bancare și ale altor specialiști.

Dumnezeu să-l odihnească în pace!

Monetele sovietice din țară. Comandamentul armatelor sovietice din București dispune următoarele: Pe teritoriul țării circulează:

1. Rubla sovietică, egală cu 100 Lei românești;

2. Leul comandamentului militar al trupelor sovietice, egal cu 5 Lei românești.

3. Leul românesc.

Monetele arătate mai sus urmează a fi primite pe întregul teritoriu al României, atât la instituțiile publice, cât și la cele particulare.